

Oslo kommune
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Dato: 25.09.2008

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200803071-11

Saksbeh:
Hege Hammer, 23461574

Arkivkode:
925

HØRINGSUTTALELSE UTKAST TIL LOV OM KOMMUNAL BEREDSKAPSPLIKT, SIVILE BESKYTTELSESTILTAK OG SIVILFORSVARET

Viser til høringsbrev fra Justis- og politidepartementet (JD) datert 30.06.2008 med anmodning om kommentarer til utkast til "Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret".

Utkastet har tatt utgangspunkt i at Sivilforsvarets hovedforpliktelse fremdeles skal være knyttet til beskyttelse av sivilbefolkningen i krig og når krig truer. Et hovedmål er moderniseringen av Sivilforsvaret og større synliggjøring av Sivilforsvarets rolle som statens forsterkningsressurs ved uønskede hendelser også i fredstid. Et annet hovedmål er å lovfeste sektorovergripende kommunal beredskapsplikt. Oslo kommune er i utgangspunktet positiv til grunntanken i forslagene, men har enkelte merknader og innspill.

Kommunens plikter

Til § 14 a) Stille rom og kommunal grunn til rådighet til utdannings- og øvingsformål for Sivilforsvaret:

I St.meld. nr. 22 (2007-2008) "Samfunnssikkerhet – Samvirke og samordning" av 09.05.2008 foreslår JD å avhende om lag 80 eiendommer, en halvering av Sivilforsvarets eiendomsportefølje. Videre beskrives det at Sivilforsvarets tre beredskaps- og kompetansesentre har overkapasitet og JD foreslår å legge ned to av de tre kompetansesentrene.

Oslo kommune stiller seg derfor undrende til krav i lovutkastet om at kommunen skal stille kommunal grunn til rådighet. Oslo kommune kan ikke finne det verken logisk eller riktig at en enkelt statlig organisasjon som Sivilforsvaret skal ha en eksklusiv rett til og skal tilgodeses med kommunal tomtegrunn til utdannings- og øvingsformål.

Til § 14 b) Stille kommunal grunn til rådighet for bygging av sivilforsvarsanlegg:

Oslo kommune har gjennom svært mange år hatt en dialog gående med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), om avhending av magasineiendommer som

kommunen i sin tid måtte avgi tomtegrunn til. De siste 10-15 årene er det registrert at behovet for slike magasiner/lagre ikke lenger er til stede. Sivilforsvaret i Oslo/Akershus lagrer ikke lenger materiell her og lokalene har Sivilforsvaret leid ut til både kommunale etater og private aktører.

Samtlige av de tidligere tomtene som Oslo kommune har stilt til rådighet (21 alarmplasser og to magazineiendommer) har ikke gitt kommunen noen form for inntekter. Videre prøver Sivilforsvaret/DSB nå å selge disse eiendommene til andre aktører, til tross for at dette er kommunal grunn.

Oslo kommune kan derfor heller ikke her finne det verken logisk eller riktig at Sivilforsvaret fortsatt skal ha en eksklusiv rett til å bli tilgodesett med at kommunen skal stille grunn til rådighet.

Tilfluktsromstjeneste

Departementet foreslår at tilfluktsromstjenesten avvikles som primæransvar for Sivilforsvaret og overføres til kommunene. Videre er det foreslått at Sivilforsvaret kan bistå med råd og veiledning til eiere og brukere, samt yte forsterkning i beredskapssituasjoner.

Departementet skriver : *”Ansaret for vedlikehold av tilfluktsrom tilligger eier og bruker av tilfluktsrommet. Ut fra ansvars-, nærhets- og likhetsprinsippet finner departementet det prinsipielt riktig at tilfluktsrom i beredskapssituasjoner følger de samme retningslinjer. Kommunene skal som eiere av offentlige tilfluktsrom inneha nødvendige ressurser og kompetanse for ivaretagelse av tilfluktsromstjeneste. På samme måte skal eier og bruker av private tilfluktsrom ha ansvar for tilfluktsromstjeneste i beredskapssituasjoner.”*

Oslo kommune stiller spørsmålstegn ved at det benyttes formuleringer som ”eier og bruker av tilfluktsrommet” og at det trekkes frem ansvars-, nærhets- og likhetsprinsippet i forbindelse med ”beredskapssituasjoner”. Med ”beredskapssituasjoner” forstås primært situasjoner der tilfluktsrommene tas i bruk som følge av for eksempel luftangrep og bombing, altså krigssituasjoner. Dette er scenarier som overstiger det daglige kommunale linjeansvaret og kommunale oppgaver. Dette må defineres å være utfordringer på nasjonalt nivå. Kommunene har bygget tilfluktsrommene som følge av pålegg fra staten. Oslo kommune opplever at ved å bruke uttrykk som ”eier og bruker” i denne sammenhengen benyttes ansvarsprinsippet til ansvarsfraskrivelse.

Tilfluktsromstjeneste og tilfluktsrom er oppgaver som alltid har ligget som primæroppgaver for Sivilforsvaret og har vært Sivilforsvarets rasjonale, til tross for at departementet i sitt utkast påpeker at dette ikke har vært særskilt omhandlet i gjeldende lov.

Svært få kommuner har særlige kunnskaper eller erfaring i tilfluktsromstjeneste og flere av kommunene har store tilfluktsrom. I Oslo er det flere store tilfluktsrom som hver har plass til over 7000 mennesker. Slike rom vil kreve et betydelig antall ledere, en betydelig kompetansebygging og det må legges til rette for årlig kursing av personell. For å bygge opp tilstrekkelig kunnskap og en relevant beredskapsorganisasjon for dette, vil dette innebære enorm ressursbruk for kommunene.

Oslo kommune mener at det ikke er samfunnsøkonomisk fornuftig at det foreslås å avvikle Sivilforsvarets ansvar for tilfluktsromstjeneste. Sivilforsvaret har kompetansen fordelt på de 20 sivilforsvarsdistriktene som sammen dekker hele landet. Det vil da være uhensiktsmessig å skulle bygge opp og etablere tilsvarende kompetanse og beredskap i mellom 90 og 171 kommuner.

Etter departementets syn bør det foretas en ny utredning av tilfluktsrom som beskyttelseskonsept. Oslo kommune støtter dette syn fullt ut. En grundig gjennomgang av den kollektive beskyttelse som er ment med tilfluktsrom bør gis en grundig og overordnet gjennomgang, med henblikk på hva som skal gjøres med de eksisterende tilfluktsrom og hvordan kollektiv beskyttelse skal håndteres i framtiden.

Inntil en slik utredning kommer på plass mener Oslo kommune at departementets forslag om at tilfluktsromstjenesten avvikles som primæransvar for Sivilforsvaret og overføres til kommunene bør fjernes fra lovutkastet.

Lagring og vedlikehold av Sivilforsvarets materiell

Oslo kommune bruker i dag betydelige summer til lagerhold og arbeidskraft i forbindelse med funksjonsprøving og vedlikehold av sivilforsvarsmateriellet. Oslo kommune er enig i at ansvaret for lagring og vedlikehold av sivilforsvarsmateriellet bør ligge hos Sivilforsvaret. Oslo kommune er imidlertid ikke enige i forslaget om at kommunene skal dekke denne utgiften gjennom en direktebetaling. Sivilforsvaret skal være statens forsterkningsressurs og alle utgifter bør derfor dekkes av staten. Lovforslagets bestemmelse om kommunal beredskapsplikt må generelt tilsi at kommunen har et valg i forhold til hvordan midlene til forskjellige beredskapstiltak skal prioriteres.

Oslo kommune mener at staten bør overta ansvaret både til fornying av Sivilforsvarets utstyr, lagring av materiell og utstyr og de økonomiske forpliktelsene dette medfører.

Blant annet med erfaring fra ”kokehendelsen” i Oslo oktober 2007 vil Oslo kommune foreslå at det tas inn i den nye sivilforsvarsloven at Sivilforsvaret gis ansvaret for den praktiske gjennomføringen av nødvannsforsyningen. Etter Oslo kommunes syn er det ikke rasjonelt at hvert vannverk (kommune) sitter inne med materiell for nødvannsforsyning. Sannsynligheten for at en situasjon med nødvannsforsyning vil inntreffe samtidig hos flere vannverk er liten. Oslo kommune foreslår derfor at Sivilforsvaret overtar ansvaret for å ha materiell som vanntanker etc i sitt lager. Oslo kommune deltar gjerne i videre drøftinger om en slik ordning.

Evakuering i fredstid for ikke-akutte hendelser

Departementet foreslår at det ved fare for uønskede hendelser som kan medføre behov for evakuering, og hvor situasjonen ikke er av akutt karakter, kan kommunen beslutte evakuering av befolkningen.

I forbindelse med selve gjennomføringen av en evakueringssituasjon har Oslo kommune i en årrekke hatt på plass planverk for dette.

Når det gjelder selve beslutningen om evakuering av befolkningen, har det inntil nå vært klart at befolkningsevakuering som regel er knyttet til at liv og helse står i fare, og at når liv og helse står i fare, er denne beslutningsmyndigheten uomtvistelig tillagt politiet.

Oslo kommune stiller seg spørrende til hvilke situasjoner og scenarier av ikke-akutt karakter, og der liv og helse ikke står i fare, som skulle foranledige behov for evakuering av befolkningen.

Oslo kommune er av den oppfatning at dette forslag kan bidra til uklare ansvarsforhold i gitte situasjoner. Dersom det er slik at det savnes en fullmakt til å beslutte evakuering for ikke-akutte situasjoner, så bør dette heller innarbeides i politiloven.

Kommunal beredskapsplikt

Departementet foreslår lovfestet kommunal beredskapsplikt, med krav til utarbeidelse av sektorovergripende risiko- og sårbarhetsanalyse og kommunal beredskapsplan, herunder plan for kommunens kriseledelse, varslingslister, evakueringsplaner og informasjonsplan.

Oslo kommune stiller seg positiv til dette og støtter forslaget. Oslo kommune finner det beklagelig at lovfestet beredskapsplikt innsnevres til kun å gjelde kommunene. Oslo kommune mener en slik beredskapsplikt også burde gjelde alle offentlige aktører samt private aktører, særlig tilbydere og forvaltere av samfunnskritiske funksjoner og kritisk infrastruktur. Dette ville vært i tråd med en mer helhetlig nasjonal tilnærming til arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap der alle tar ansvar.

Med hilsen

Jo Frisch
kommunaldirektør

Bente Meinert
seksjonssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk